

Páteř (*columna vertebralis*) je součást kostry obratlovců. Páteří probíhá mícha. Je složena z řady obratlů (je jich 34), mezi kterými jsou měkké vazivové meziobratlové ploténky. Na páteř je navázána lebka, eventuelně i pánev, hrudní koš nebo končetiny - toto se může u jednotlivých druhů lišit. Páteř je složena také z meziobratlových plotének. Páteř umožňuje člověku vzpřímenou chůzi a chrání míchu.

Je dvojnásobně esovitě prohnutá, což zajišťuje její pružnost.

- zakřivení dopředu krční a bederní páteře - *lordóza*
- zakřivení dozadu hrudní páteře a kosti křížové - *kyfóza*

V prvních měsících, po tom, co se dítě narodí a posadí se vzniká první obloukovité prohnutí páteře. Dvojesovité prohnutí se vytvoří v době, kdy dítě začne chodit.

Obratle lidského těla

Stavba obratle

Typický obratel můžeme anatomicky i funkčně rozdělit na tři části:

Tělo obratle

Tělo je uloženo vpředu a je nosnou částí. Směrem nahoru a dolů končí rovnou plochou, na kterou se připojuje meziobratlová ploténka.

Oblouk obratle

Jeho hlavní funkcí je ochrana míchy.

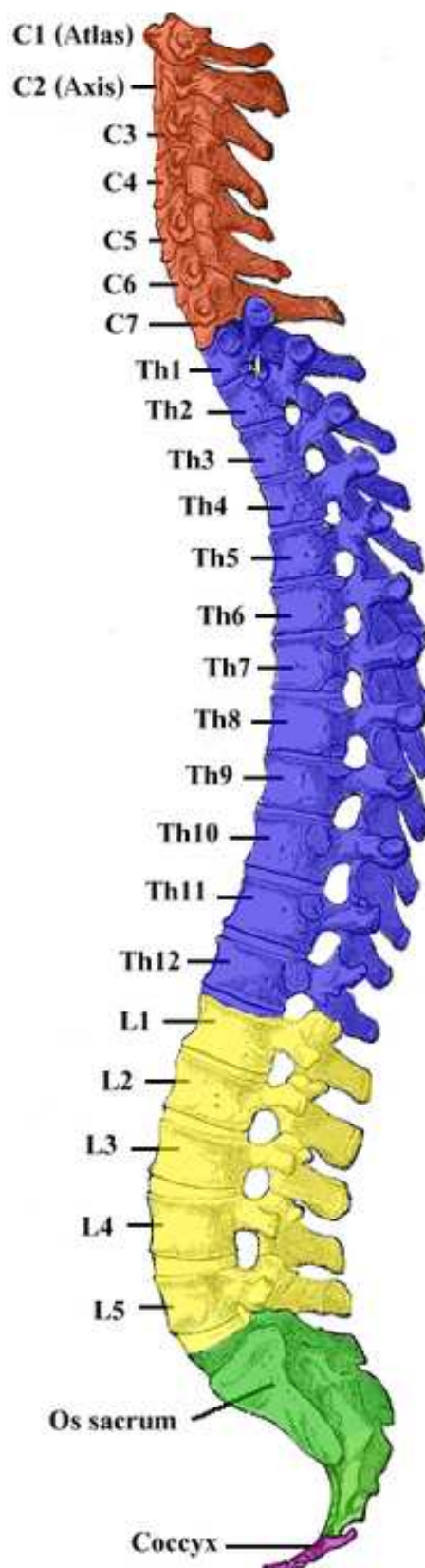
Spojením těla s obloukem je vytvořený otvor. Otvory všech obratlů pod sebou, spolu se zadními plochami meziobratlových plotének a s vazy vytvářejí páteřní kanál

Výběžky obratle

Výběžky vystupují z oblouku obratle a slouží ke spojení obratlů a k připojení svalů

Části páteře

- **Krční páteř** - Tvořena 7 obratli (označeny C₁ - C₇) vyznačujícími se nízkým tělem, postranními výběžky, otvory pro cévy a nervy. Specifický - trnový výběžek - na konci rozdvojený
C₁ - atlas (nosič) - nemá trnový výběžek, v těle velký otvor, velké kloubní plošky
C₂ - axis (čepovec) - o 1 výběžek navíc (čep), původně byl čep tělem atlasu - společně zajišťují pohyb hlavy.
- **Hrudní páteř** - Tvořena 12 obratli (označeny Th₁ - Th₁₂). K obratlům jsou kloubně připevněna žebra. Tělo obratlů je vyšší, trnový výběžek se ke konci zužuje, nezdvojuje se a směřuje šikmo dolů. Příčné výběžky nemají otvory.
- **Bederní páteř** - Tvořena 5 obratli (označeny L₁ - L₅). Obratle jsou největší - mají hlavně nosnou funkci. Mezi obratli L₁ a L₂ končí mícha.
- **Kost křížová** - Tvořena 5 srostlými obratli (označeny S₁ - S₅).
- **Kostrč** - Tvořena 3-5 srostlými obratli (označeny Co₁ - Co₅). Rudiment - pozůstatek zakrnělého ocasu.

Nemoci páteře

VYHŘEZLÁ PLOTÉNKA

Bolest v bederní krajině. Obratle jsou podloženy pružnými destičkami, tzv. meziobratlovými ploténkami, na kterých se věkem projevují degenerativní změny.

Jak se projevuje?

Postižený cítí krutou bolest v bederní krajině, která se zhoršuje při otáčení a ohýbání trupu, při kašli, zvedání předmětů apod.

Příčina

Meziobratlové ploténky se věkem a celoživotní činností trupu snižují a vysychají. Může dojít k vyhrěznutí části ploténky do páteřního kanálu, někdy se může vytvořit i otok, který tlačí na příslušný nerv v krajině bederní. To vyvolává bolest vystřelující do nohou.

Co dělat?

Pomůže buď cílená léčba, či chirurgický zákrok

BECHTĚREVOVA CHOROBA - ANKYLOZUJÍCÍ SPONDILITIDA

Bolesti a ztuhlost bederní oblasti páteře, omezení pohyblivosti páteře a velkých kloubů. Příčina zánětu není známa.

Jak se projevuje?

Postižený má bolesti v bederní oblasti páteře, které přicházejí a odcházejí, v noci jsou horší. Bolet mohou i kyčle, oblast žeber, hrudi či krku. Po rozhybání obtíže částečně ustupují. Vše doprovází ztuhlost, únava, horečka, nechutenství. Po delší době dochází k omezení pohyblivosti páteře a velkých kloubů. Může být přítomen oční zánět.

Příčina

Jedná se o zánět v páteři, případně i v kloubech na končetinách. Příčina není známa, velkou roli zde hraje dědičnost.

Co dělat?

Touto nemocí trpí především mladí muži do 40 let věku. Na onemocnění se většinou přijde až po letech, léčba se soustředí na zmírnění bolestí a zpomalení choroby.

REVMATOIDNÍ ARTRITIDA

Jak se projevuje?

Tento zánět se ohlašuje ranní ztuhlostí a bolestí v zádech, hýždích a stehnech. Přidat se může teplota, ztráta chuti k jídlu a hubnutí. Postiženo bývá více kloubů najednou, obvykle symetricky na obou stranách těla (nejčastěji klouby rukou, zápěstí, nohou a ramen).

Příčina

Revmatoidní artritida je způsobena poruchou imunitního systému a následně zánětem probíhajícím ve výstelce kloubního pouzdra. Výsledkem je poškození kloubu s následným ztuhnutím, které je možno napravit jen chirurgickým zákrokem.

Co dělat?

Vyhledat specialistu-revmatologa, který zavede léčbu tzv. chorobu modifikujícími léky. Dále je vhodné speciální cvičení a posilování kloubů, proti kloubní bolesti existují léky šetrné pro žaludek. Na postižené klouby je možno aplikovat gely a masti, obsahující antirevmatické léky.

OSTEOPORÓZA

Jak se projevuje?

K bolestem páteře a úbytku na váze se přidávají bolesti zápěstí a kyčlí, člověk s osteoporózou mívá shrbenou postavu, mohou se často objevovat zlomeniny např. páteřních obratlů, krčku stehenních kostí, žeber.

Příčina

Jde o řídnutí kostí, kdy okolo 35. roku věku začíná převažovat úbytek kostní hmoty nad novotvorbou. Kostí jsou křehčí, snadno se lámou.

Co dělat?

Cvičte, dbejte na dostatečný přísun vitamínu D, vyhněte se alkoholu a nekuřte. V případě podezření na osteoporózu si nechte udělat test na hustotu kostní dřeně.

AKUTNÍ BLOK KRČNÍ PÁTEŘE (ústřel)

Postižení horních krčních plotének způsobuje bolest podél krční páteře, blokáda vzniká hlavně přeležením či po prudkém pohybu hlavou.

Jak se projevuje?

Projevuje se antalgickým držením hlavy v úklonu a rotaci, bolestí podél krční páteře (často jednostranně), která vyzařuje do týla. Aktivní nebo pasivní pohyb bolest zvětšuje. Někdy může být vegetativní doprovod, např. zvracení.

Příčina

Blokáda vznikne nejčastěji při přeležení krku na lůžku, při práci ve strnulé poloze hlavy, po prudkém pohybu hlavou.

Co dělat?

V akutní fázi při velké bolestivosti vyhledat neurologa, který může léky ztlumit bolest a provede potřebná vyšetření. Protože každá bolest má nějakou příčinu v pohybovém aparátu, je též vhodné vyhledat specialistu fyzioterapeuta - ten může šetrně odstranit příčiny bolestí, které mohou být i na jiných místech, než na těch, která právě bolí.

LUMBAGO (bederní ústřel, houser)

Jak se projevuje?

Postižený cítí bolest a ztuhlost zádových svalů, má na těle bolestivá místa, cítí únavu. Trup má v blokovém postavení, tedy v mírném předklonu a vybočený do strany. Nemůže se předklonit ani narovnat, vážně oblékání.

Příčina

Lumbago neboli houser vzniká nejčastěji po zvednutí břemene, po předklonu, prudkém pohybu, kýchnutí. Předchází mu větší fyzická zátěž, prochladnutí, viróza. Někdy je cítit lupnutí v bedrech.

Co dělat?

Ztlumit bolest léky, což ale neodstraní příčiny bolestí. Vhodná je návštěva fyzioterapeuta- specialisty na obtíže s bederní páteří. Ten ukáže, která místa s bolestí v kříži souvisí, odblokuje blokády a vysvětlí speciální cvičení, která vedou k používání svalů, jež stabilizují páteř.

SKOLIÓZA

Boční vybočení páteře, které vede k deformaci těla a k velké bolestivosti, která s věkem stoupá.

Faktory, které nejčastěji způsobují vadné držení těla a další deformace

- dlouhodobé sezení
- celkově málo pohybu
- jednostranný pohyb (především při sportu)
- nestejná délka končetin
- pohodlné polohy při sezení
- nošení tašek na jednom rameni
- špatná obuv
- ploché nohy
- stavy po úrazech končetin

Normal vs. Scoliosis

NÁDOR NA PÁTEŘI

Jak se projevuje?

Objeví se úporná bolest, zhoršující se hlavně v noci. Postižený cítí slabost, mravenčení a necitlivost, někdy se přidává i ztráta ovládnání střev či močového měchýře.

Příčina

Nádory na páteři se objevují vzácně, mohou být benigní či maligní

Co dělat?

Při výše uvedených příznacích ihned vyhledat odborníka.

PORANĚNÍ PÁTEŘE A MÍCHY

V důsledku úrazů způsobených nejčastěji:

- skokem do vody na mělčinu nebo na nějaký předmět blízko pod hladinou (kámen, větve, ...)
- pádem z kola či motorky,
- pádem při sjezdovém lyžování
- pádem z koně
- pádem ze skály
- při hokeji a bruslení

Poranění obratlů, v horším případě míchy – ta nemá regenerační schopnost a hrozí OCHRUTÍ.

Jak pomoci při poranění páteře:

Platí základní pravidlo: s člověkem raději nehýbat, a pokud je při vědomí, v pohybu mu zabránit.

Při poranění páteře a míchy hraje hlavní roli čas. Jeli mícha utlačena, je nutné poskytnout pomoc co nejdříve. Páteřní chirurg musí nervové struktury uvolnit, jinak hrozí ztráta jejich funkce.

Pokud dojde k úplnému přerušení míchy v úrovni prvních čtyř krčních obratlů, je kromě ztráty hybnosti všech končetin postižen i brániční nerv a člověk není schopen sám dýchat. Jen umělá plicní ventilace poskytnutá do pěti minut zachrání život. Hybnost už ne.